

We willen constant erkend worden

We worden almaar assertiever, veeleisender en lichter ontvlambaar. Maar tegelijkertijd weten we niet goed om te gaan met de agressie die ons 'korte lontje' veroorzaakt. Dat zegt socioloog Bas van Stokkom van de Radboud Universiteit Nijmegen.

door Seada Nourhussen 24 december 2005

Het korte lontje van nu is eigenlijk al ontstaan in de jarenzeventig, zegt Van Stokkom. “Dat was de tijd van de individuele emancipatie. Toen werden termen als 'op je strepen staan' en 'van je af bijten' belangrijk.” Dat ophogen van het zelfrespect is volgens van Stokkom enerzijds positief, maar het verhoogt anderzijds ook de animositeit tussen mensen. “Door die assertiviteit hebben we steeds hogere eisen en verwachtingen. We hebben meer ambities en willen constant erkend worden; het zogeheten 'dikke-ik'.” De oorzaak daarvan, zegt Van Stokkom, ligt ook voor een groot deel in de narcistische opvoeding die de laatste dertig jaar steeds vaker voorkomt. “Vooral kinderen uit de middenklasse worden overstelpt met te veel zorg en liefde en ze worden constant bewonderd. Daardoor dulden ze mindertegenslagen en hindernissen. Dat is bij mensen uit lagere sociale klassen veel minder. Die kunnen harde muziek van de burenmakkelijker hebben.”

Maar hoewel de middenklasse gevoeliger is voor conflicten, weten de meeste Nederlanders niet hoe ze hun agressie moeten uiten. “Waar iemand uit de onderklasse makkelijker op iemand afstapt en zegt wat hem of haar niet zint, durven de meeste mensen dat niet. We leren dat niet meer. We

uiten ons ongenoegen wel onderling, via een therapeut of een advocaat, maar niet rechtop de man af.” Je zou van assertieve mensen toch verwachten dat ze geen probleem hebben met het aanspreken van anderen. Waarom durven we dat niet meer? Van Stokkom: “We zijn de rituele omgangsvormen die nodig zijn om een vreemde of een buitenstaander op fatsoenlijke wijze toe te spreken verleerd. Iemand aanspreken zien we nu als moralistisch en paternalistisch. Iemands privéterrein betreden is taboe geworden in onze samenleving. We zijn op dat gebied eigenlijk heel onzeker en bang.”

We zijn ook bang geworden voor fysieke confrontaties, denkt de socioloog. “Wij hebben agressie verbannen uit ons leven. Kijk maar naar de discussie over de pedagogische tik; agressie moet ook uit het huishouden verdwijnen. Als je niet weet hoe het voelt om klappen te krijgen, ben je er uiteraard bang voor. Terwijl omgang of bekendheid met agressie je weerbaarheid ook kan verhogen. Maar het ligt niet meer in ons verwachtingspatroon dat iemand uit zijn slof schiet. Dat is ook de reden waarom zinloos of publiek geweld zo uit de hand kan lopen. We zijn te geschokt om in te grijpen als zoiets gebeurt.”

Van Stokkom vindt het ook niet raadzaam je te begeven in een gevecht waarvan je niet weet hoe het is ontstaan. “Maar we moeten wel onze boosheid op een verantwoorde wijze cultiveren. Anders blijven we allemaal op ons eigen eiland leven en wordt het anonieme domein van de publieke ruimte slechts een doorgangsgebied. Dat is een heel droevig beeld.”